

PHÒNG GIÁO DỤC – ĐÀO TẠO

TRƯỜNG TIỂU HỌC

--- ❧ ✧ ❧ ---

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

ĐỀ TÀI:

**MỘT SỐ BIỆN PHÁP TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NHÓM
TRONG DẠY HỌC HỢP TÁC MÔN TOÁN LỚP MỘT
(Bộ sách Kết nối tri thức với cuộc sống)**

Lĩnh vực: ...

Họ và tên tác giả:

Đơn vị:

Năm học: 20....- 20...

MỤC LỤC

A. MỞ ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Đối tượng nghiên cứu	2
B. NỘI DUNG	3
1. Cơ sở lý luận	3
2. Cơ sở thực tiễn.....	4
3. Giải pháp thực hiện.....	4
Biện pháp 1: Linh hoạt sử dụng các kỹ thuật chia nhóm và điều khiển giúp nâng cao hiệu quả hợp tác.	4
Biện pháp 2: Phát huy tối đa vai trò và trách nhiệm của các thành viên trong nhóm	7
Biện pháp 3: Xây dựng các tình huống và tổ chức hoạt động học tập hợp tác theo nhóm phù hợp.	9
Biện pháp 4: Tổ chức các hoạt động nhóm theo hình thức trò chơi để tăng hứng thú cho học sinh	15
4. Hiệu quả của sáng kiến.....	18
C. KẾT LUẬN.....	19
1. Kết luận	19
2. Bài học kinh nghiệm	19
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	21

A. MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong thời đại ngày nay, khoa học kỹ thuật phát triển với tốc độ nhanh, thông tin khoa học ngày càng nhiều song thời gian dành cho mỗi tiết học trong trường phổ thông không thay đổi. Để theo kịp sự phát triển của xã hội và cung cấp cho học sinh những kiến thức mới nhất, đầy đủ nhất trong một thời gian có hạn, việc đổi mới phương pháp dạy học luôn là vấn đề được nhiều người quan tâm, nó là khâu then chốt để nâng cao chất lượng giáo dục, phát triển tư duy sáng tạo của người học ở mọi quốc gia, mọi thời đại." Phương pháp giáo dục phải khoa học, phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học; bồi dưỡng cho người học năng lực tự học và hợp tác, khả năng thực hành, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên." (*Chương I, Điều 7, Luật Giáo dục nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 2019*).

Thực tế cho thấy việc dạy học nói chung và dạy học ở Tiểu học nói riêng đã có sự đổi mới nhiều về phương pháp. Những phương pháp dạy học kích thích sự tìm tòi, đòi hỏi sự tư duy của học sinh được giáo viên đặc biệt quan tâm. Song để cho giờ học thực sự đổi mới, việc sử dụng hợp lý các hình thức tổ chức dạy học là hết sức cần thiết. Một trong những phương pháp dạy học góp phần hình thành nhu cầu tự học và tự giải quyết vấn đề trong học tập của học sinh đã và đang được khuyến khích, áp dụng là "*phương pháp dạy học hợp tác*". Phương pháp này sẽ giúp phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, đào sâu kiến thức, hiệu quả vững bền cho học sinh, đồng thời phát huy cao độ khả năng hợp tác, giúp đỡ nhau trong học tập.

Có thể nói, hợp tác là biểu hiện văn minh của xã hội hiện đại. Muốn có được những người biết làm việc hợp tác, ngay từ bậc Tiểu học phẩm chất này phải được hình thành và rèn luyện. Lớp học với sự đa dạng của các đối tượng học sinh là môi trường tốt để hình thành và rèn luyện kỹ năng hợp tác cho mỗi người. Đối với học sinh Tiểu học việc rèn luyện cho các em kỹ năng hợp tác trong học tập hết sức cần thiết, vì nó tạo điều kiện cho các em có nhiều cơ hội giao lưu, học hỏi và giúp đỡ nhau, góp phần vào việc giáo dục nhân cách cho học sinh. Bên cạnh đó còn giúp các em một số kỹ năng cơ bản để phát triển nhân cách con người trong cuộc sống hàng ngày nhất là học sinh lớp Một. Bởi đối với học sinh lớp Một khả năng tư duy của các em còn non nớt, việc tự hoàn thành nhiệm vụ học tập của một số em còn chậm, trong một lớp có nhiều đối tượng học sinh khác nhau.

Với kinh nghiệm nhiều năm liên tục tiếp chủ nhiệm và giảng dạy lớp Một, bản thân tôi đã có "*Một số biện pháp tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học hợp tác môn Toán lớp Một*" với mong muốn giúp các em phát huy hơn nữa những gì các em đã có, mạnh dạn hơn khi trao đổi nội dung bài học và giao lưu với bạn bè để tìm ra những kiến thức mới liên quan đến nội dung bài học, môn học từ đó các em sẽ đạt được kết quả cao trong học tập.

2. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu lý luận tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học hợp tác môn Toán lớp Một để vận dụng trong dạy học môn Toán ở Tiểu học nhằm góp phần nâng cao hiệu quả dạy học.

3. Phạm vi nghiên cứu

- Phạm vi nghiên cứu: học sinh lớp 1..., trường
- Giới hạn nghiên cứu: Năm học /học kì I áp dụng: từ ngày ... đến ngày ...

4. Đối tượng nghiên cứu

- Quá trình tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học hợp tác trong môn Toán ở Tiểu học.
- Học sinh khối lớp Một trường Tiểu học nơi tôi đang công tác năm học

B. NỘI DUNG

1. Cơ sở lý luận

Mỗi môn học ở Tiểu học đều góp phần vào việc hình thành và phát triển những cơ sở ban đầu, rất quan trọng của nhân cách con người Việt Nam. Trong các môn học ở Tiểu học, cùng với môn Tiếng Việt, môn Toán có vị trí quan trọng, vì :

Các kiến thức, kỹ năng của môn Toán ở Tiểu học có nhiều ứng dụng trong đời sống; chúng rất cần thiết cho người lao động, rất cần thiết để học các môn học khác ở Tiểu học và học tập tiếp môn Toán ở Trung học và các cấp học tiếp theo.

Môn Toán giúp học sinh nhận biết những mối quan hệ về số lượng, hình dạng không gian của thế giới hiện thực. Nhờ đó học sinh có phương pháp nhận thức một số mặt của thế giới xung quanh và biết cách hoạt động có hiệu quả trong đời sống.

Môn Toán góp phần quan trọng trong việc rèn luyện phương pháp suy nghĩ, phương pháp suy luận, phương pháp giải quyết vấn đề; nó góp phần phát triển trí thông minh, cách suy nghĩ độc lập, linh hoạt, sáng tạo...

Đặc biệt đối với học sinh lớp Một, môn Toán lại càng quan trọng, vì : Vào lớp Một, lần đầu tiên trẻ em được tiếp xúc với toán học với tư cách là một môn học, sự kiện này sẽ quy định về đặc điểm quá trình nhận thức của trẻ em. Cụ thể hơn, trẻ em sẽ tiếp xúc với các đối tượng toán học, các quan hệ toán học, các phép toán...ban đầu làm nền tảng cho quá trình học môn Toán sau này. Lần đầu tiên trẻ em được làm quen và rèn luyện với các thao tác tư duy trong dạy học toán như là quan sát, so sánh, phân tích, tổng hợp, chứng minh...

Trong những năm gần đây bậc Tiểu học quan tâm nhiều đến đổi mới phương pháp dạy học. Việc đổi mới phương pháp dạy học được đồng bộ về chương trình sách giáo khoa, thiết bị đồ dùng dạy học và đánh giá kết quả học tập của học sinh. Để đáp ứng được với những đổi mới như trên trong giáo dục thì việc chọn các hình thức tổ chức dạy học làm sao cho phù hợp và mang lại hiệu quả cao là hết sức cần thiết.

Ta thấy rằng : Học sinh hình thành được kiến thức, rèn luyện được kỹ năng và tích lũy được vốn kinh nghiệm chủ yếu là do quá trình học tập, tương tác giữa thầy và trò, giữa trò và trò thông qua môi trường dạy học và giáo dục. Kết quả học tập cao hay thấp là do mỗi học sinh tích cực tương tác và trao đổi nhiều hay ít trong môi trường học tập. Vai trò quan trọng của nhóm học tập hợp tác thể hiện ở chỗ : Tạo cơ hội để mỗi học sinh đưa ra giải pháp, trình bày cách giải quyết, hướng suy nghĩ về nội dung học tập mà không e ngại như khi trình bày trực tiếp với giáo viên trên lớp. Thông qua thảo luận, mỗi học sinh có thể tự so sánh biết được tính hợp lý, tính đúng đắn trong cách giải quyết, trình bày của mình và của bạn. Tự đưa ra những thông tin phản hồi nhanh thể hiện sự hiểu biết hoặc không hiểu biết về nội dung học tập. Từ đó so sánh đối chiếu với các thông tin từ bạn bè mà tự điều chỉnh nhận thức.

Đối với học sinh Tiểu học nói chung, học sinh lớp Một nói riêng, việc lựa chọn hình thức tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học hợp tác ở môn Toán là hết sức quan trọng. Vì hình thức tổ chức dạy học này vừa đáp ứng được yêu cầu của việc đổi mới phương pháp dạy học hiện nay và vừa nâng cao được chất lượng học tập cho học sinh.

2. Cơ sở thực tiễn

Do các em mới chuyển giai đoạn từ hoạt động vui chơi là chủ đạo sang hoạt động học tập là chủ đạo nên nhiều em chưa làm quen, bắt nhịp được với việc học tập đặc biệt là học môn Toán.

Một số em tiếp thu kiến thức, hình thành kỹ năng tính toán chậm, khả năng phân tích tổng hợp, tư duy còn hạn chế.

Một số em chưa có động cơ học tập, chưa tự giác, còn rụt rè, nhút nhát, tự ti chưa dám bộc lộ hết khả năng của mình.

Để khắc phục thực trạng trên tôi đã dùng nhiều biện pháp trong quá trình dạy học giúp các em dễ dàng tiếp thu kiến thức, từ đó các em sẽ hứng thú, say mê học tập hơn. Sau đây là một số biện pháp mà tôi đã áp dụng và đạt kết quả rất khả quan trong dạy học môn toán lớp Một.

3. Giải pháp thực hiện

Biện pháp 1: Linh hoạt sử dụng các kỹ thuật chia nhóm và điều khiển giúp nâng cao hiệu quả hợp tác.

** Kỹ thuật chia nhóm học tập hợp tác trong dạy toán ở lớp Một*

Tùy theo yêu cầu nhiệm vụ học tập của mỗi nhóm và tùy theo dụng ý sư phạm trong dạy học của giáo viên mà có thể có nhiều cách chia nhóm, việc dạy học hợp tác theo nhóm như vậy đều có những ưu điểm và nhược điểm khác nhau. Tuy nhiên, trong dạy học toán ở tiểu học nói chung, dạy học toán ở lớp Một nói riêng, chúng ta có thể chia nhóm theo các hình thức sau :

- *Nhóm ngẫu nhiên* : Trong dạy học toán, kiểu chia nhóm này thường dùng để tổ chức trò chơi học tập nhằm củng cố kiến thức, kỹ năng hoặc thăm dò các lỗi sai của học sinh. Khi đó sẽ có nhiều khả năng ngẫu nhiên bộc lộ trong khi chơi làm cho trò chơi thêm vui vẻ hứng thú. Giáo viên dễ thu được phản hồi nhanh từ các nhóm học tập. Với hình thức chia nhóm này, giáo viên cần giao nhiệm vụ cho nhóm có trình độ đại trà với một số mức độ yêu cầu khác nhau để học sinh tự phân công theo trình độ cá nhân.

Việc chia nhóm ngẫu nhiên có những ưu điểm và nhược điểm như :

+ Ưu điểm : Khả năng giao tiếp rộng giữa các đối ngời trong lớp. Các em thấy cơ hội phân vào các nhóm là như nhau. Các nhóm tương đối đồng đẳng về số lượng người, về trình độ chung của các nhóm.

+ Nhược điểm : Sẽ có nhóm có một số học sinh không hợp nhau, không biết cá tính của nhau vì vậy trong giai đoạn đầu học tập hợp tác có thể chưa thật ăn ý, cũng có thể có nhóm toàn học sinh có khả năng tiếp thu tốt hoặc ngược lại, như vậy trình độ giữa các nhóm không đều nhau.

- *Nhóm đủ trình độ* : Chia mỗi nhóm có đủ 3 trình độ học sinh : Hoàn thành tốt, hoàn thành, chưa hoàn thành.

Trong dạy học toán, hình thức chia nhóm này phát huy được tác dụng tốt khi muốn học sinh cùng nhau hợp tác tìm tòi, phát hiện kiến thức mới hoặc giải quyết nhiệm vụ nhằm củng cố, khắc sâu kiến thức mới hình thành.

+ Ưu điểm chính của kiểu nhóm này là : Giáo viên có thể tận dụng khả năng tương tác giữa các học sinh có khả năng tiếp thu tốt với các học sinh khả năng tiếp thu còn hạn chế để giúp đỡ lẫn nhau. Chẳng hạn học sinh còn hạn chế sẽ học được từ học sinh tiếp thu tốt cách làm, cách diễn đạt, các kiến thức còn chưa rõ. Ngược lại những học sinh tiếp thu tốt thông qua việc sửa lỗi, góp ý những chỗ học sinh tiếp thu chưa tốt cũng rút kinh nghiệm cho bản thân mà hiểu sâu và hiểu rõ hơn về bài học.

+ Nhược điểm chủ yếu của hình thức chia nhóm này là: Sẽ có một số học sinh khả năng tiếp thu chưa tốt sẽ dựa dẫm, ỷ lại các kết quả làm việc của những học sinh có khả năng tiếp thu tốt. Những học sinh tiếp thu nhanh cảm thấy mất thời gian vì phải nhắc lại những điều quá rõ ràng và không thu được gì trong quá trình học nhóm.

- *Nhóm cùng sở trường* : Dựa vào quá trình học tập. Giáo viên chia học sinh thành các nhóm: Nhóm học sinh hoàn thành tốt; nhóm học sinh hoàn thành; nhóm học sinh chưa hoàn thành.

Lần lượt giao nhiệm vụ theo nội dung học tập trong chương trình cho từng nhóm với mức độ yêu cầu khác nhau.

Trong dạy học toán ở lớp Một - Tiểu học, hình thức chia nhóm này dễ thực hiện và phát huy hiệu quả khi dùng trong quá trình luyện tập, thực hành phát triển các kỹ năng cá nhân : tính toán, giải toán hoặc thực hành vận dụng.

+ Ưu điểm chính của hình thức chia nhóm này là : Đảm bảo phân hóa đối tượng và dạy theo sở trường của học sinh, giúp cho mỗi nhóm đều phát triển năng lực theo khả năng có thể.

+ Nhược điểm đối với hình thức chia nhóm này đòi hỏi giáo viên phải chuẩn bị nội dung bài giảng đa dạng và công phu hơn nhiều, việc xử lý các tình huống ở trên lớp rất phức tạp đòi hỏi giáo viên phải có năng lực chuyên môn cao và kỹ năng sư phạm thuần thục.

Tóm lại, mỗi kỹ thuật chia nhóm có những ưu, nhược điểm riêng nên tùy theo từng nội dung học tập, từng thời điểm và đối tượng học sinh lớp mình mà giáo viên lựa chọn cách chia nhóm sao cho hợp lý mang lại kết quả cao nhất.

*** Kỹ thuật điều khiển thảo luận nhóm :**

Khi điều khiển thảo luận nhóm, giáo viên cần chú ý đến một số vấn đề :

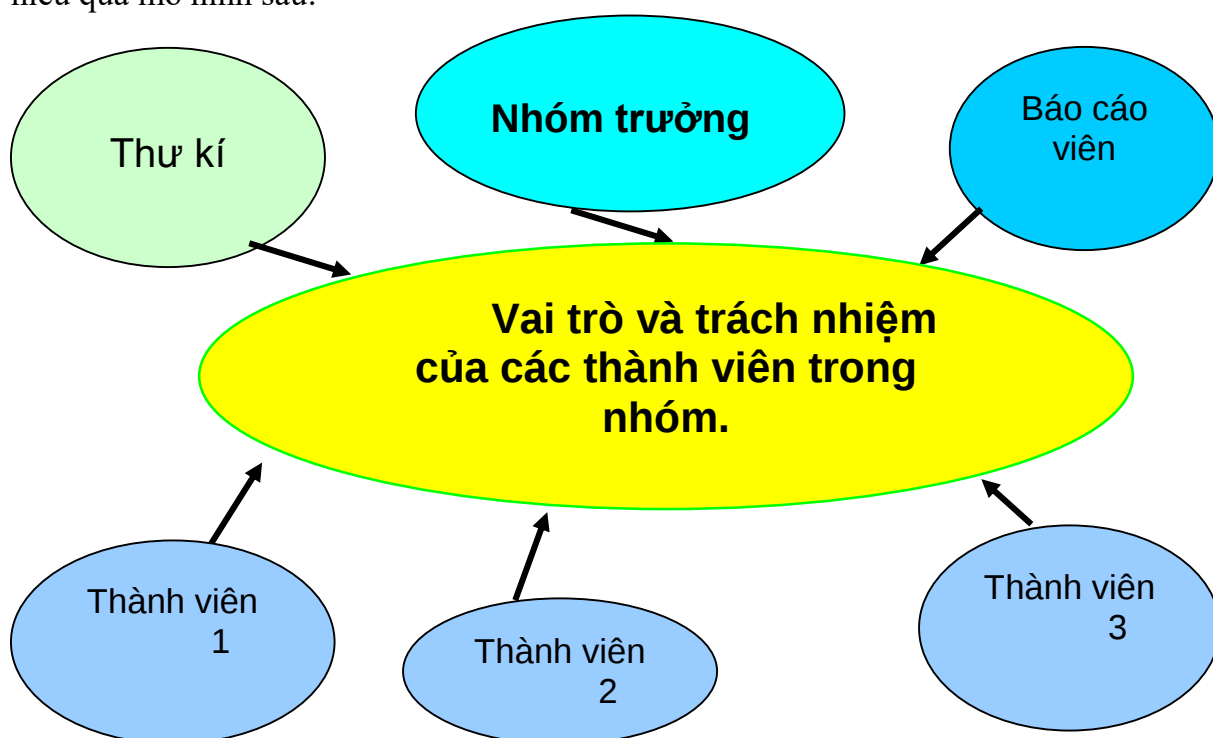
- Điều khiển định hướng thảo luận vào nội dung trọng tâm, mục tiêu, mục đích học tập.
- Điều khiển khơi ngòi, kích thích không khí thảo luận sôi nổi, cởi mở, hợp tác.
- Điều khiển nhằm hạn chế phong cách “Anh hùng cá nhân” làm hết công việc của cả nhóm.
- Điều khiển hạn chế sự “ăn theo” của một số cá nhân chưa chăm học ỷ lại.

Khi điều khiển thảo luận nhóm học tập, thực hiện tốt các yếu tố trên sẽ tạo nên hiệu quả và chất lượng của cuộc thảo luận.

Vận dụng vào dạy học toán ở lớp Một, khi tổ chức cho học sinh thảo luận nhóm thì điều quan trọng nhất là học sinh xác định đúng vấn đề (*mục tiêu*) cần thảo luận. Các vấn đề không đúng trọng tâm cần mau chóng phát hiện và gạt bỏ, điều này đòi hỏi giáo viên cần quan sát và lắng nghe vấn đề thảo luận từ các nhóm, giúp cho các em xác định được các nhiệm vụ nào đã rõ ràng, nhiệm vụ nào còn cần thảo luận, tranh luận để làm rõ vấn đề (nội dung bài tập) hiểu như thế nào là đúng, là sai.

Biện pháp 2: Phát huy tối đa vai trò và trách nhiệm của các thành viên trong nhóm

Để các nhóm hoạt động đạt kết quả tốt thì mỗi thành viên trong nhóm phải cùng nhau thi đua học tập. Phải có ý thức tự giác học tập có sự trao đổi cùng nhận ra điều đúng và sai từ đó người kết luận phải là người có năng lực, tinh thần đoàn kết, có trách nhiệm. Chính vì thế ở mỗi nhóm vai trò của các thành viên là rất quan trọng. Nó quyết định sự thành công của hoạt động học ở tất cả các môn. Cho nên giáo viên phải giúp các em nắm được các vai trò của mình trong việc học nhóm. Dưới đây là một số ý tưởng của cá nhân đã thực hiện áp dụng ở lớp của tôi trực tiếp giảng dạy. Chúng ta cùng tìm hiểu qua mô hình sau:

Nhóm trưởng: Cũng là một thành viên của nhóm giữ nhiệm vụ tổ chức, điều hành nhóm làm việc đồng thời cùng các thành viên trong nhóm trao đổi, đóng góp ý kiến về nhiệm vụ được giao.

LIÊN HỆ TẢI MẪU

ZALO: 0833206833

Nội dung: Tải mã skkn *****

Phí tải: 100.000 VNĐ

Chỉ nhận thanh toán qua STK

